

After-LIFE plejeplan
for

“Urehoved-Dejrø”

Periode: 2012-2022

Lars Briggs og Kristoffer Hansen

Amphi Consult v./Lars Briggs
www.amphi.dk

1

1. Lokalitetsbeskrivelse

Dejrø er den del af NATURA 2000 området "Sydfynske Øhav", som er i alt på 450 km². Projektområdet udgøres af tre store kystlaguner på i alt 8 ha og strandengsområder på i alt 31 ha, fordelt med 10 ha på Dejrø og 21 ha på Urehoved. På Dejrø findes 1 ha " Delvis naturlig tør græs- og kratvegetation på kalk", EU prioriteret naturtype 6210.

Projektområdet Urehoved – Dejrø består af to adskilte områder:

- 1) Den lille bakkede ø Dejrø med græssede enge, en stor kystlagune og nogle få vandhuller, og
- 2) Den græsdede del af halvøen Urehoved med delvist tilgroede strandenge og to fremtrædende kystlaguner.

De store engområder, flade lavninger og laguner, som er de vigtigste yngle- og fourageringsområder for tudserne, er tilgroede med høj urte- og græsvegetation. Desuden er der ingen egnede ynglevandhuller for padderne på Dejrø. For at kunne skabe muligheder for at engfugle, klyder og terner kan etablere sig som ynglefugle på Urehoved samt fortsat at findes på Dejrø, er en god forvaltning i kystlagunekomplekset nødvendig.

2. Aktiviteter i LIFE BaltCoast

Ved projektets begyndelse var græsningen ophørt på dele af Urehoved, mens der i andre dele stadig var græssende heste i sommerperioden. Den største del af Urehoved er ejet af Ærø kommune.

I 2010 blev der sat hegn om de områder, der tidligere havde været afgræssede. I 2011 blev Dexterkvæg indkøbt til projektet og sat ud på offentlige areal. Det offentligt ejede areal var i stort omfang tilgroet med *Rosa rugosa*. I 2010 og igen i 2011 blev tagrør, vadegræs og rynket rose skåret ned med buskryddere omkring lagunerne, og det afskårne materiale blev fjernet fra området. På Urehoved og Dejrø blev henholdsvis 2 og 1 naturlige lavninger genskabt med det formål at skabe ferskvandshabitater og dermed forbedre situationen for strandtudse og grønbroget tudse.

I 2010 blev to kystlaguner genskabt ved fjernelse af næringsrigt sediment, 1 på Dejrø (5000 m²) og 1 på Urehoved (1500 m²). På Dejrø blev udløbet lagunen blokeret med det formål at reducere saliniteten i selve lagunen og et dræn fjernet og i stedet blev et rør lagt i en højde, så saliniteten i lagunen fremover kan reguleres som ønsket. Generelt konkluderes det, at lagunen på Dejrø bør have en meget lav salinitet.

I 2010-11 blev den store kystlagune syd for Bjerget restaureret ved at beskære tagrør flere gange efterfulgt af hård græsning med dexterkvæg således at lagunen i dag fremstår åben. I

2012 blev alle de store kystlaguner nord for Bjerget rensed for mudder så de for bedre vandkvalitet og fremstår mere åbne og mere attraktive for vadefugle og klyder. I 2009 er der fjernet Rynket rose fra de indhegnede og græssede arealer og i 2012 er der desuden fjernet Rynket rose fra delområder med grå klit, primært på vestkysten af Urehoved.

Urehoved var desuden udpeget som område hvor reservepopulationer for strandtudse og grønbroget tudse skulle opbygges. Med dette som mål begyndte et intensivt opdrætsprogram i 2010 og 2011. Opdrætsprogrammet kan deles op i flere dele A) indsamling af æg eller haletudser ved kildepopulationen (Halmø), B) opdræt af æg og larver indtil metamorfose eller store haletudser og C) udsætning på Urehoved. På Urehoved blev der 2010 - 2012 udsat i alt 19.740 strandtudser og 2.350 grønbrogede tudser.

3. Aktuel bevaringsstatus og trusler

3.1. *Habitater*

Efter at tagrør og rynket rose blev skåret ned i 2010 - 2011 var Dexterkvæget i stand til at holde vegetationen lav og græsningen er nu meget velfungerende på alle Urehoveds strandenge syd for Bjerget. Kystlagunerne har en lav vegetation og Atlanterhavsstrandeng og grå klit udvikler sig formodentlig mod en mere artsrig sammensætning og ligeledes godt med lav vegetation. Nord for Bjerget er Atlanterhavsstrandengen og den grå klit med lav og karakteristisk vegetation med den nuværende hestedominerede græsning, men antallet af køer hæves allerede i 2014 for at sikre at de rensede kystlaguner ikke gror til i tagrør og mister deres værdi for fugle og padder.

3.2. *Arter*

3.2.1 Strandtudse og grønbroget tudse

På Urehoved mangler en bestand af strandtudse helt og arten blev sidst set i 1944 her. I Grønbroget tudse blev overvåget i perioden 2005-2010 og haletudser blev fundet på Dejrup i 2006 og 1 voksen blev set på vejen på Urehoved i 2008. 2 voksne og en kvækkende han blev fundet i 2010 på Urehoved.

I 2011 kunne etårige af både strandtudse og grønbroget tudse ses søge føde på vejene på Urehoved og 1 kvækkende grønbroget tudse han registreredes i den genetablerede lagune. I marts 2012 kunne begge arter ses vandre på vejene og i maj var der 2 syngende grønbroget tudse og 1 syngende strandtudse hørtes fra de genetablerede laguner. I 2013 konstateredes

unglesucces af begge arter på Urehoved. På Dejrø formodes der fortsat at være en lille bestand af grønbroget tudse, om end de ikke er set de senere år.

3.2.2. Fugle

Overvågningen af resultaterne af aktiviteterne i projektet er afgørende for vurderingen af projektets succes. Derfor blev bestandene af fuglearter, der er knyttet til strandengsområder optalt i begyndelsen og i slutningen af projektet. Særligt blev arterne opført på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I eftersøgt. Det drejer sig den sydlige underart af almindelig ryle, også kaldet engryle (*Calidris alpina schinzii*), brushane (*Philomachus pugnax*) og klyde (*Recurvirostra avosetta*).

Urehoved

Ynglende klyde blev fundet i maj 2008. Samme år var der desuden 3 par viber. Der er ingen andre ynglefund af engfugle i projektperioden. Området burde kunne huse mere almindelige engfugle som rødben og vibe og evt. klyde efter kystlagunerne er restaureret og i år hvor prædationen er lav nok til at gøre yngel muligt.

Dejrø

Fuglene blev optalt i projektet i 2008 og 2009. I 2012 blev fuglene igen optalt, men først i juli, hvilket er så sent, at yngel er svær at konstatere. For klyden gælder det, at den kan bevæge sig op til 1,5 km væk med ungerne, så snart disse er klækket. Klyde sås den 30. juni. På denne dato var der ikke længere nogen engfugle på lokaliteten, men et ynglepar af klyde blev observeret tidligere på sæsonen. Af øvrige arter på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1 ynglede havterne med 2 par i 2009 – en art, der dog ikke er afhængig af engenes tilstand, da den oftest yngler i næsten vegetationsløse områder mellem grus og sand på selve strandbredden. I øvrigt yngler der nogle hundrede par måger - flest sølvmåger og færre stormmåger, strandskade og forskellige ænder på øen. Den store lagune tjener i dag som fourageringsområde for ænder og er potentielt fourageringsområde for klyde. Det er muligt, at det er manglen på egnede forageringsområder, der gør, at klyden ikke er mere almindelig på Dejrø.

SWOT analyse til klarlæggelse af styrker/svagheder – muligheder/trusler. Med denne metode identificeres hvilke problemer eller behov der udestår når LIFE projektet slutter.

Tabel 1. SWOT analyse af forholdene på Hjelmshoved.

	Hjælper til at opnå mål	Skadeligt for at opnå mål
Lokale faktorer som styrker eller svækker	Styrker Urehoved og Dejrø er klassificeret som et område af største botaniske betydning og har en veludviklet zonerings af strandengen. Stort ynglepotentiale for grønbroget tudse og strandtudse i lagunerne	Svagheder Dejrø er en mindre ø og Urehoved en isoleret halvø nær by og det indsnævrer det potentielle felt af interesserede dyreholdere.
	Dejrø er en ø, hvilket minimerer forstyrrelser fra besøgende. Der er adgangsforbud på øen 1/3 til 15/7.	Urehoved er en bynær halvø, hvilket resulterer i forstyrrelser fra besøgende.
	Stor lagune på den nordlige del af Dejrø med potentiale for ynglende kystfugle, herunder klyde og havterne.	Mange ræve på Urehoved mindsker antallet af fugle der slår sig ned og deres ynglesucces.
	Området er ikke direkte påvirket af intensiv landbrugsdrift eller industri.	Biltrafik øger dødeligheden for grønbroget tudse og strandtudse.
	Der er ingen rovpattedyr på Dejrø.	
Eksterne faktorer som styrker eller svækker	Muligheder En betydelig øgning i bestanden af grønbroget tudse og strandtudse som følge af genoprettelsen af kystlaguner i projektet og indførelse af græsning	Trusler Tilgroning af strandengene og lagunerne nord for Bjerget som følge af utilstrækkelig græsning.
	En tilstrækkelig græsning på Urehoved og Dejrø fremover skabe endnu bedre yngleforhold for klyde, havterne, vibe og rødben.	Spredning af rynket rose i de ikke græssede dele af den grå klit vest for asfaltvejen på hele Urehoved.
	Inddragelse af de dyrkede marker på Urehoved i græsningsfolden vil skabe større habitat og mere helhed i habitatet for fugle, grønbroget tudse og strandtudse og bedre muligheder for, med en sammenhængende græsning, at holde rynke rose nede på den grå klit.	Øget færdsel med hunde og øget biltrafik.
	En indhegning af græsningsarealerne på Urehoved med rævehegn, som afprøvet på Ulvshale i LIFE Baltcoast, kunne mindske færdsel af ræve og hunde i kystlagunerne.	

4. Anbefalinger til fremtidig pleje

Det er vigtigt at kvægræsse kystlagunerne og strandengen for at opretholde og forbedre yngle- og fødemulighederne for tudser (*Bufo calamita* og *Bufo viridis*) og vadefuglearterne som (*Tringa totanus*) og vibe (*Vanellus vanellus*).

I dag er kystlagunerne på Urehoved tilvoksede med lang græsvegetation og det anbefales derfor at indføre kreaturgræsning.

Græsningstrykket på Dejrø er en smule for lavt til at opretholde en optimal lav vegetationshøjde og en åben vegetationsstruktur på strandengene. Det anbefales derfor at øge antallet af kreaturer en smule på øen.

4.1. Opretholdelse af den nuværende bevaringsstatus

- Habitat monitoring foretages af NOVANA programmet og gøres mindst hvert 6 år.
- Græsningen med kvæg skal fortsætte og øges for at holde habitaterne tilstrækkeligt åbne for padder, ynglende engfugle og kolonirugende fugle som klyder.
- Habitaten bør evalueres mindst hvert 3. til 6. år af Naturstyrelsen og Ærø kommune.
- Vandhullernes tilstand overvåges mindst hvert 6 år af Naturstyrelsen i NOVANA programmet og vedligeholdes og oprensnes om nødvendigt af Ærø kommune.

4.2. Forbedret bevaringsstatus

- Tjørn på Dejrø og rynket rose på Urehoved bør fjernes, både inden og uden for græsningsområderne, især når de står på habitat-naturarealer som grå klit, strandeng og overdrev.
- Rævehegn bør opsættes omkring græsningsfoldene nord for Bjerget på Urehoved.
- De dyrkede marker på Urehoved bør omlægges til græs og med i græsningsfoldene.

5. English summary

The project has improved the conservation status of Urehoved-Dejrø by:

- Reintroduction of grazing on the publicly owned part of the project site.
- Clearing of *Rosa rogusa*, *Phragmites australis* and *Spartina* around the lagoons on Urehoved.
- Restoration of 3 natural depressions, 2 on Urehoved, 1 on Dejrø in order to create freshwater habitat for *Bufo calamita* and *Bufo viridis*.
- Restoration of 1 coastal lagoon on Urehoved by removing nutrient rich sediment.
- Blocking the outlet of the lagoon on Dejrø to sea to reduce the salinity of the lagoon.
- Installing a pipe connection between the lagoon on Dejrø and the sea to enable to regulate the salinity of the lagoon.
- Rearing and releasing of a total of 19,740 *Bufo calamita* and 2,350 *Bufo viridis* on Urehoved.

To maintain the achieved conservation status it is needed to:

- Increase the grazing pressure by grazing cattle to provide sufficient open habitat for toads, meadow birds and colonial breeder, such as *Recurvirostra avosetta*.
- Monitor the condition of ponds and habitats. Clean up ponds if necessary.

To improve the conservation status it is needed to:

- Remove *Crataegus* and *Rosa rogusa* on Urehoved, both inside and outside the project areas – especially in protected habitats such as grey dunes, coastal meadow and dry grasslands.
- Fox fence should be put up around the grazing pens north of Bjerget on Urehoved.
- The arable land on Urehoved should be converted to grass and included in the grazing pens.

Kort

